

CO2-neutrale woningen in 2050: Hoe dan?

Samen werken aan duurzaamheidsbeleid

Juni 2017

Duurzaamheid is een belangrijk thema in de Woonagenda. We spraken samen af om onze gezamenlijke inspanningen op dit terrein te intensiveren en te versnellen, met het oog op zowel de korte als de lange termijn. We kunnen daarbij veel van elkaar leren en Aedes faciliteert dat. In dit memo leest u welke ondersteuning we samen met een aantal corporaties ontwikkelen en hoe we zo veel mogelijk samen kunnen werken.

(A) Woonagenda en ondersteuning Aedes

Tijdens het verenigingscongres in april spraken we niet alleen een ambitie af voor de korte termijn: via een inhaalslag naar gemiddeld label B op sectorniveau in 2021. Ook maakten we een afspraak voor de langere termijn: in 2018 heeft iedere corporatie een plan om in 2050 CO2-neutraal woningbezit te hebben. (Zie achteraan dit memo de integrale tekst over duurzaamheid uit de Woonagenda).

Aedes faciliteert dat corporaties zo veel mogelijk van elkaars werk profiteren. Dat kan iedereen helpen bij het maken van duurzaamheidsbeleid en een plan zoals bedoeld in de Woonagenda. Duurzaamheid is daarom ook een thema binnen de Vernieuwingsagenda, een coalitie van experts van corporaties is aan de slag. We richten ons op verschillen tussen corporaties, sommigen zijn verder dan anderen. We stimuleren en faciliteren onderlinge kennisdeling en voorkomen zo dat iedere corporatie zelf het wiel hoeft uit te vinden. Een aantal middelen is al in voorbereiding, we blijven nadenken welke andere instrumenten u zouden kunnen helpen.

(B) Activiteiten en middelen

1. Format Plan van Aanpak CO2-neutraal 2050 (planning: september 2017)

Er wordt een format ontwikkeld op basis waarvan corporaties een plan van aanpak kunnen maken richting CO2-neutraal in 2050, zoals bedoeld in de Woonagenda. Aedes geeft een externe partij opdracht samen met een aantal corporaties het format te maken. Het format helpt om de juiste informatie te verzamelen en keuzes te kunnen maken, die passen bij de eigen situatie. De 4 scenario's uit het rapport van Finance Ideas (zie bij *Meer informatie* hieronder) zijn hierbij leidend. Corporaties kunnen op basis van het format in 2018 hun plan maken.

2. Goede voorbeelden (planning: september 2017)

Daarnaast verzamelen we een aantal goede voorbeelden van duurzaamheidsbeleid van corporaties, gericht op de praktische vertaalslag in de komende 4-5 jaar. In de voorbeelden wordt rekening gehouden met de verschillen tussen corporaties.

Het format en de goede voorbeelden geven corporaties handvatten om een concreet plan te maken om de eigen voorraad naar CO₂-neutraal te brengen in 2050. We maken de documenten samen met een aantal corporaties, die hun visie, kennis en documenten inbrengen. Ook betrekken we het WSW erbij, zij willen beter de risico's van verduurzaming in kaart krijgen. En we stemmen af met de Woonbond, die ontwikkelt samen met RVO.nl een routekaart CO₂-neutraal voor huurders. De VNG betrekken we in relatie tot de het opnemen van plannen in de prestatieafspraken.

3. Kennissessies: strategie (planning: september - november 2017)

Na de zomer organiseren we verspreid over het land 9 kennissessies voor bestuurders, gericht op de strategische keuzes die corporaties kunnen maken. We sluiten zoveel mogelijk aan bij bestaande bestuurlijke regionetwerken in deze periode. De hoofdlijnen van de bijeenkomsten zijn:

- Uitleg over het format Plan van Aanpak en hoe je als corporatie op basis daarvan een eigen strategie en plan kunt maken.
- Toelichting op de vier scenario's uit het rapport van Finance Ideas.
- Uitleg over het traject. Wat wordt er van u verwacht? Wat kunt u van Aedes verwachten? Welke ondersteuning krijgt u? Waar kunt u kennis halen? Hoe gaan we ophalen en monitoren?.
- Ook tijdens de Corporatiedag (23 november 2017) komt het traject en de ervaringen tot dan toe aan de orde.

4. Kennissessies: inhoud (september 2017 – 2018)

Er komt ook een aantal kennissessies voor corporatiemedewerkers, die meer inhoudelijk van aard zijn. De onderwerpen worden vooral bepaald aan de hand van de behoeften. Daarin zetten we relevante informatie op een rijtje en plaatsen we die in het perspectief van het traject richting 2050. De sessies worden vormgegeven samen met de energieambassadeurs.

Vergelijkbare kennissessies kunnen we in het vervolg van het traject naar behoefte voortzetten. Er is veel kennis beschikbaar, deze is afgelopen jaren ontwikkeld en al veelvuldig gedeeld via eigen ledennetwerken, de sessies van de Groene Huisvesters en de kennissessies van de energieambassadeurs.

5. Individuele ondersteuning en advies voor format plan van aanpak (eerste kwartaal 2018)

Corporaties kunnen bij met maken van een eigen Plan van Aanpak CO₂-neutraal in 2050 ondersteuning krijgen in de vorm van individueel advies, daarvoor komt een pool van adviseurs. Een adviseur maakt op basis van een scan van het bezit een advies over een plan van aanpak. Daarnaast denken we er aan om een klankbord van experts uit de sector (collega's) in te richten, waarbij corporaties terecht kunnen voor advies en feedback. Ook de energieambassadeurs zetten zich komende maanden in voor de agenda CO₂-neutraal 2050. We bekijken ook hun inzet vanaf 2018, afhankelijk van het voortzetten van de financiering.

6. Monitoring resultaten (tweede helft 2018)

Monitoring van voortgang en resultaten gebeurt langs de volgende lijnen:

- AedesBenchmark ([energieprestaties uitgedrukt in EI en CO₂-uitstoot](#)).
- Kwalitatieve beoordeling door adviseurs en klankbord.
- Aanleveren individueel plan van aanpak.
- Lokale prestatieafspraken.

(C) Meer initiatieven en ideeën

Er zijn meer initiatieven die al lopen, een aantal ook met andere partijen als Woonbond en VNG. En samen met een aantal duurzaamheidsexperts van corporaties bespreken we nieuwe ideeën voor hulpmiddelen die corporaties zouden kunnen helpen.

- Inkoopsamenwerking Zonnepanelen: behoefte-inventarisatie via netquestionnaire en bijeenkomst
- Inkoopsamenwerking renovaties (NOM): onderzoek mogelijkheden gezamenlijke uitvraag markt
- Onderzoek NOM-hoogbouw-renovaties (met Platform 31)
- Een digitaal platform om kennis te delen.
- Handreiking EPV voor huurders (Atrive)
- Routekaart CO2-neutraal voor huurders (W/E-adviseurs)
- Project circulair bouwen (Platform 31, WonenLab)
- Effecten milieuprestatienorm (2018) op nieuwbouw (Lente-akkoordpartners, Neprom)
- Onderzoek verbinding betaalbaarheid, gedrag en duurzaamheid (OTB Delft)
- Kennis gebiedsplannen, warmte/koude kaarten en uitfaseren aardgas (Warmtetafels)

(D) Meer informatie

- [Woonagenda 2017-2021: 'Aan de slag in buurten, wijken, dorpen en steden' \(18 mei 2017\)](#)

- [Aedes ondersteunt leden bij plan CO2-neutrale woningen \(17 mei 2017\)](#)

- [Finance Ideas: De financiële haalbaarheid van een CO2-neutrale energievoorziening in de corporatiesector \(februari 2017\)](#)

- [Nieman: Energieneutrale toekomst sociale woningsector. Praktische stappen op weg naar 2050 \(17 januari 2017\)](#)

- **Woonagenda: tekst duurzaamheid**

Duurzamer wonen: renovatie en minder verspilling

- Iedere corporatie heeft in 2018 een vastgesteld plan gemaakt om in 2050 een CO2-neutraal woningbezit te hebben. De corporatie kan dit einddoel via verschillende scenario's invullen, afhankelijk van lokale mogelijkheden en afspraken. Door deze verduurzamingsoperatie kan de betaalbaarheid worden verbeterd (dalende of in elk geval gelijkblijvende woonlasten). De scenario's komen ook terug in afspraken die met gemeenten worden gemaakt over de energietransitie per wijk.*
- Corporaties komen in 2021 door een inhaalslag uit op gemiddeld label B op sectorniveau (extra besparing van 5 petajoules) voor hun woningen. Investerings in zonnepanelen, warmtenetaansluitingen en woningisolatie worden versneld om de doelstellingen uit het Energieakkoord te halen.*
- Corporaties zullen met gemeenten samenwerken in de totstandkoming van regionale energiestrategieën.*
- Ook andere partijen (in de vrije huur- en koopsector) worden uitgedaagd om op hetzelfde niveau van energiebesparing te komen. Er komt een landelijke monitor die de energiebesparing (prestaties) van alle woningen inzichtelijk maakt.*